

İSTANBUL, ~~HACI ÖĞÜZ~~ KÜÇÜK ÇE

ABDÜSSELÂM BEY MEDRESESİ

TB (3-38)

TE (3-39)

TM (3-38)

BOĞAZIÇI ÜNİVERSİTESİ

REKTÖRLÜK

Söğen

Abdüsselâm Bey medresesinin Küçük Çelme-
câde olduğuna yazıyor. (S. 376). Başka olan
Risâle-i Küçük Çelme-câde miydi?

Abdüsselâm Bey'in Sütluçede sonradan
yemilen miş mescidi var. Burada

Abdüsselâm Tekkesi olduğunu Evliya
Çelebi yazıyor. C.İ. s. 285 (Zillîvî)

Abdüselâm Bey Medresesi :

II. Bayezid ve I. Selim zamanlarında deflinden tek ne Kanuni döneminde bir yıl (1524-1525 arası) Paşa defterdarlığı yapan Abdüselâm Bey (Çelebi) bu görevden azledilmeden sonra Küçük Çelmence'ye çekilmiş ve öldüğü zaman buradaki türbesine gömülmüştür. Ötüm tarihi bilinmeyen Abdüselâm Çelebi Küçük Çelmence'de türbesinden başka imaret, zaviye ve medrese'den oluşan küçük bir külliye de yaptırmıştır. Her ne kadar, başka yerlerde de sırtlı hayır eserleri varsa da ~~tek~~ adını taşıyan tek medrese bu olduğundan tezkerelerde yer almayan medresenin Küçük Çelmence'deki medrese olduğunda şüphe yoktur.

Yapım tarihi bilinmeyen, vakıf tahrir defterinde vakfiyesinin tarihi belirtilmemiş olan medresenin *

~~1520 li yıllarda Abdüselâm Çelebi tarafından yaptırılmış~~

~~1530 lu yıllarda türbesi vakıf mütevellisinece yaptırılmış olması mümkündür.~~

Abdüselâm Çelebi'nin ^{1525 yılında} Küçük

Çelmence'ye çekilmesinden sonra ~~1525~~ yaptırılmış olması

~~abla yelinde, 1525-1530 arasında inşa edilmiş~~

ve Sinan'ın işi eserlerini vermeye başladığı 1530 besterinde

Abdüselâm Çelebi yade onun adına vakıf mütevellisinece yaptırılmış olması mümkündür ve abla yelindedir.

Ne yazık ki, son zamanlara kadar ayakta olan medrese

Vakıflar İdaresince tarafından satın alınmış ve yıkılmıştır; [⊕] [⊗]

~~sonradan mahalle sakinlerince yerinden yapılan ve~~

~~mesjid olarak kullanılan~~

~~derşahenin yanında medreseden eser kalmamıştır.~~

* Baltacı, s.

⊕ A.yer.

⊗ Baltacı, vakfiyede ayrıca bu mesjitten söz edilmediği hâlde medresenin görüldüğü avam ve müezzini yer almaması derşahenin aynı zamanda mesjid olarak kullanıldığını gösterdiğini belirtmektedir (s) y.

Abdüselâm Medresesi (Çelimece)

Bânisi, Kanûnî Sultân Süleyman devri Bas Defterdarlarından Abdüselâm Efendi'dir. Minâr'ın fethinden sonra İstanbul'a getirilerek malijede çalıştıran Abdüselâm Efendi, 931/1524-25 tarihinde Bas Defterdar tayin edilmiş ve bir sene sonra 932/1525-26'da azolunmuştur. Bundan sonra Küçük Çelimece'de ihâmet etmiş¹⁴⁷ ve orada vefat ettiği de türbesine defnolunmuştur. Vefat tarihi bilinmemektedir. Tahsin Öz, 931/1524-25'te vefat ettiğini yazarsa da doğru değildir. Abdüselâm Efendi'nin Küçük Çelimece'de Umâret, Medrese ve zaviyesi, Süt-lüce'de Halicöğlü Sinik sokağında bir mescidi, Koska'da Ağa Çes merinde yıkılarak yerine ilk mektep yapılmış olan tekke ve mescidi, Küçük Pazarı'da bir mektebi, Tire'de han, hamam, Yenice Foça'da diğer bir hamam, Hafsa Karyesinde mescid ve zaviye, Belgrat'ta mektep ve Silistre'de hamamı vardır.

Evlâz Çelebi'nin "azîm medresedir" ^x diyerek sitemiyle bahsettikleri Çelimece Medresesinin kat'î inşâ tarihini bilemiyoruz. Abdüselâm Bey'in 932/1525-26'da Çelimece'ye çekilmiş olduğuna bakarak bu tarihlerde oradaki eserlerini yaptırması olduğunu düşünürüz. Vakıf Tahrir defterinde de Vakfiyenin tarihi zikredilmemiştir. Minâr Sinâr'ın yaptığı medrese, son zamanlara kadar ayakta¹⁴⁸ iken, ora sâkinlerinin ifadelerine göre Vakıflar İdaresi tarafından satın alınmış ve yıkulmuştur. Hatta bugün ayakta bulunan ve o zamanlar medresenin dersthanesi[⊗] olan mescid de yıkularak taşları satılmışken, sonradan mahalle sâkinlerince yeniden inşâ edilmiştir.

Abdüselâm Bey, muhtelif yerlerdeki eserleri için geniş Vakıflar tesis etmişti. Fânî bakımından medrese, vakfiyesine göre yirmili idi. Müderrisine yevmî 25, talebelerin her birine yevmî 15'er akçe verilirdi. 944/1537/8 den önce otuzlu, 966/1558-59 dan önce kırklı ve 992/1584'ten önce elli ler/arasında bulunuyordu. 1006/1597-98'da aynı durumunu muhafaza ediyordu. 1063/1652-53¹⁴⁹ tarihlerinde de yine kırk elli ile verilirdi.

x Seyâhatname, III, 291.

⊗ Vakfiyede ayrıca bir mescidden bahsedilmemesi ve medresenin vakiflileri arasında imam ve müezzin den bahsedilmemesi, dersthanenin aynı zamanda mescid olarak da kullanıldığına ifade etmek